

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
SAJA NELJAKÜMNENDA ERAKORRALISE ISTUNGI PROTOKOLL
(elektrooniline)**

24.–25. august 2026. a

Kohalviibijad

KHN-i liikmed ja asendusliikmed:

Villu Kõve	Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Ivo Pilving	riigikohtunik
Indrek Parrest	Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Geidi Sile	Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Ando Kiviberg	Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees
Merit Helm	Harju Maakohtu kohtunik
Ruth Prigoda	Tallinna Halduskohus
Imbi Jürgen	Eesti Advokatuuri esimees
Astrid Asi	riigi peaprokurör
Marju Uljas	Õiguskantsleri Kantselei õiguskorra kaitse osakonna juhataja
Vahur-Peeter Liin	riigikohtunik (asendusliige)

Teised osalejad:

Ene Andresen	Tartu Halduskohtu esimees
Kaupo Kruusvee	Tallinna Halduskohtu esimees
Liisa-Ly Pakosta	justiits- ja digiminister
Mari-Liis Mikli	Justiits- ja Digiministeeriumi justiitshalduspoliitika asekancler
Külli Luha	Justiits- ja Digiministeeriumi kohtute talituse nõunik
Viljar Peep	Kohtute reformi projektijuht

Protokollis: **Signe Talalaev** Justiits- ja Digiministeeriumi kohtute talituse nõunik

Algus: 24.08.2026. a kell 09.00

Lõpp: 25.08.2026. a kell 12.00

Istungi päevakorras on:

1. **Justiitsministri 19. detsembri 2019. a määruse nr 18 „Kohtuniku valveaja lisatasu” muutmine – KS § 41 lg 1 p 14 alusel**
Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku justiitsministri määruse vastavalt muutmiseks.
Materjalina lisatud eelnõu projekt ja seletuskirja kavand.

Kohtute seaduse § 40 lg 2 ja § 41 lg 3 p 14 ning tulenevalt massilisest sisserändest tingitud kiireloomuliste kohtuasjade järsust kasvust, kutsub Riigikohtu esimees kokku kohtute haldamise nõukoja erakorralise istungi. Erakorraline istung toimub kirjaliku aruteluna vahemikul 24.08.2026 kell 09.00 kuni 25.08.2026 kell 12.00.

1. Justiitsministri 19. detsembri 2019. a määruse nr 18 „Kohtuniku valveaja lisatasu” muutmise – KS § 41 lg 1 p 14 alusel

KHN-i liikmed, asendusliikmed ja teised osalised avaldavad arvamust.

I. Pilving: Toetan muudatust.

Samas tekkis küsimus seoses Riigi Teatajast nähtuvaga, et kõnealune määrus kaotab üldse kehtivuse seoses KS muudatuste jõustumisega 01.01.2027. Uus nõukogu peaks need ilmselt uuesti kehtestama. Kas vastavate ettevalmistustega tegeletakse?

Kuidagi ei saa nõustuda seletuskirja märkusega, et eelnõu ei puuduta EL õigust. Sisserände küsimused on väga tugevalt EL õigusega läbi immutatud.

V. Kõve: Ivo märkused tunduvad igati põhjendatud. Seletuskirja saab vast kohendada. Ja see määrus võtta ka uue kohtute nõukogu järgselt plaani, et 1. jaanuarist vaakum ei tekiks.

I. Jürgen: Olen poolt, et anda nõusolek Justiitsministri 19. detsembri 2019. a määruse nr 18 „Kohtuniku valveaja lisatasu” muutmiseks vastavalt esitatud eelnõule.

Nõustun Ivo Pilvingu märkusega eelnõu seletuskirja kohta, st ma ei nõustu seletuskirjas p 3 esitatud järeldusega: „Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.“ Sisserändajate õigused ja kohtute ülesanded sellega seoses tulenevad suurel määral otseselt EL õigusest, seega puutumus EL õigusega on olemas ja seletuskirja tuleks selles osas korrigeerida.

M.-L. Mikli: Nii eelnõud kui ka seletuskirja saab loomulikult täpsustada ning need kontrollitakse veel toimetaja poolt üle. Samuti teeme ettevalmistused kõikide rakendusaktide osas, mis vajalikud uuele süsteemile üleminekuks.

V. Kõve: Olen eelnõu poolt.

A. Asi: Toetan eelnõud, arvestades Ivo Pilvingu märkustega.

G. Sile: Toetan samuti eelnõud.

See, kas Tallinna Halduskohtus on valves üks või kuni kaks kohtunikku, on minu arvates puhas siseriiklik küsimus, isegi kui vajadus muudatuse tegemiseks tuleneb sisserände küsimusest. Ma pole seletuskirja täpsustamisele vastu, aga ehk piisaks ka sellest, kui märkida, et vahetut puutumust EL õigusega pole.

R. Prigoda: Olen Justiitsministri 19.12.2019 määruse nr 18 „Kohtuniku valveaja lisatasu” muutmise poolt. Samuti nõustun sellega, et eelnõu omab teatavat puutumust EL õigusega.

I. Pilving: Riigisisene kohtute töökorraldus peab mh tagama asjaomaste EL aktide tõhusa rakendamise (ilmselt määrus 2024/1348 ja direktiiv 2008/815 – Ene vajadusel täpsustab), see on siiski otsene puutumus. Ma ei nõua seletuskirja parandamist, aga sellised seosed unustatakse meie õigusloomes liiga tihti ära, see näitab praaki ja sellel võivad olla tagajärjed. Praegu võib muidugi võib eeldada, et muudatus mõjub positiivselt.

I. Parrest: Toetan samuti eelnõud, arvestades Ivo Pilvingu märkusi.

V.- P. Liin: Täpsuse mõttes võiks seletuskirjas ka kulu osa välja tuua. Praegu kirjas olev, et kulu on minimaalne: „kuna lisatasu makstakse tegelikult valves oldud aja eest“, on täiesti tähendusetu. Ühe täiendava kohtuniku valvetasu peaks olema üldjoontes välja arvutatav. Tuleb lihtsalt määruks sätestatud metoodika järgi arvutada kokku kõik nädalavahetuste ja riigipühade tunnid ja võtta nendest 10% ühe kohtuniku ametipalgast. See varieerub natuke sõltuvalt sellest, kui palju riigipühad langeb nädalavahetustele. Minu arvutuste järgi peaks see olema ligikaudu 15% kohtuniku ametipalgast. Eeldusel, et valvetasu sarnaselt tavalise kohtuniku palgaga on arvestuslik, st selle kehtestamine ei nõua mujalt kohtusüsteemist kärpimist, ei näe ma põhjust muudatusele vastu olla.

E. Andresen: Kui seletuskirja muutmiseks juba läheb, siis tasuks loobuda viitest massilisele sisserändele. Sellise olukorra tarbeks on määruses § 2¹, mis võimaldab kõigile kohtunikele lisatasu maksta. Igal juhul on aga mõistlik, et Tallinna Halduskohtul oleks võimalik maksta ka muudes olukordades kahele kohtunikule valveaja lisatasu – nii et eelnõuga määruse § 2 muutmine on hea plaan.

Eelnõu seletuskirjas võiks EL õiguse osas viidata direktiivi 2024/1346 art 11 lg-le 3 ja direktiivi 2008/115 art 15 lg-le 2.

M. Uljas: Olen samuti määruse muutmise poolt.
Toetan ka Ivo toodud ettepanekut seletuskirja muutmiseks.

M. Helm: Mina ka poolt.

V. Peep: Kinnitan, et vaakumit ei teki: määrus [Kohtuniku valveaja lisatasu – Riigi Teataja](#) muutub kehtetuks 2027. aasta 1. jaanuaril (KS § 76 lg 8), kuid sisu kehtib edasi kuni nõukogu otsustab teha muudatusi (KS § 130⁹, § 41¹ lg 1 p 15).

A. Kiviberg: Toetan esitatud eelnõu ning nõustun hr Pilvingu tähelepanekuga.

K. Kruusvee: Teen ettepaneku kajastada määruse muudatuse seletuskirjas ka seda, millised on kõnealuse määruse § 2¹ rakendamise eeldused. Selgitan järgnevalt:

Määruse § 2 senine regulatsioon näeb ette, et n-ö tavaolukorras on valveks ettenähtud kohtunike ametikohtade arv TLHK-s üks kohtunik. Muudatusega on plaanis muuta see kaheks.

Määruse § 2¹ näeb ette, et erijuhul, s.o massilisest sisserändest tulenevate kiireloomuliste kohtuasjade lahendamiseks võib halduskohtu esimees ajutiselt suurendada valves olevate kohtunike arvu kuni halduskohtunike üldarvuni.

Määruse muudatuse seletuskirjas võiks kommenteerida, millistel eeldustel/tingimustel saab minna § 2 rakendamiselt § 2¹ rakendamisele, st millisest hetkest eksisteerib „massiline sisseränne“. Eelduslikult on see kohtu esimehe otsustada, vähemalt võiks olla. Kui see eeldab samas nt riikliku hädaolukorra väljakuulutamist / otsustamist PPA peadirektori poolt, siis võib tekkida olukord, et rändesurve ei vasta küll veel hädaolukorra tingimustele, samas ei piisa §-s 2 nimetatud kahest kohtunikust (st § 2 ja § 2¹ vahele tekiks võimelünk).

Toon siia olukorra ilmestamiseks võrdluse, et tavapraktikas on tulnud TLHK-sse ühes kuus umbes 10 PPA loataotlust välismaalaste paigutamiseks kinnipidamiskeskusesse. Viimase kuu jooksul tuli neid 125, st lähtume sellest, et u 115 oli neist seotud käimasoleva rändesurvega. Kahe valvekohtunikuga saame sellise massi küll lühiajaliselt kaetud, kuid tegemist on üsna võimete piiril tegusemisega. Kui taotlusi tuleb rohkem, tekib ühest hetkest vajadus rakendada samaaegselt kolme valvekohtunikku jne, samas ei pruugi olla veel tegemist riikliku hädaolukorraga.

V. Kõve: Justiits- ja Digiministeeriumi kohtute talitus võiks Riigi Teataja talitust teavitada, et määruse kehtetuks muutmise andmed tuleks üle vaadata.

L.-L. Pakosta: Kaupol väga hea ettepanek, võib-olla lisada lihtsalt, et faktiliste asjaolude pinnalt saab käia see otsustamine. Riigieelarve vaates on see vajalik nõ kontrollialus.
(Hädaolukorrani on siit ikka väga tükk maad minna tõesti).

Igaks juhuks lisan Ene ettepaneku juurde, et päris lahtine see olukord olla ei saa, saab olla faktiliselt jälgitava kriisilukorraga ikkagi seotud.

K. Luha: Kohtuniku valveaja lisatasu määruse muutmine Tallinna Halduskohtu kohtunike arvu osas on kavandatud kõikide kiireloomuliste kohtuasjade ehk nn valveasjade menetlemiseks. Eelnõuga muudetakse määruse üldsätet selleks, et kohus ei peaks PPA taotluste menetlemiseks pidevalt rakendama erijuhu sätet. Kaupo selgitused, kuidas kohus määrust rakendab, on asjakohased ja ma lisan need seletuskirja.

KHN-i liikmed hääletavad ajavahemikul 24.08.2026 kell 09.00 kuni 25.08.2026 kell 12.00 justiitsministri 19. detsembri 2019. a määruse nr 18 „Kohtuniku valveaja lisatasu” muutmiseks nõusoleku andmise üle.

Poolt: 10

Vastu: 0

Otsus: KHN annab nõusoleku justiitsministri 19. detsembri 2019. a määruse nr 18 „Kohtuniku valveaja lisatasu” muutmiseks selliselt, et Tallinna Halduskohtus üheaegselt valves olevate kohtunike ametikohtade arvuks on ühe asemel kuni kaks kohtunikku.

Istungi lõpp 25.08.2026 a kell 12.00

/allkirjastatud digitaalselt/

Villu Kõve
Juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Signe Talalaev
Protokollija